

РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ОЧІКУВАННЯ

©2020 АТАМАНЧУК З. А.

УДК 338.487:616-036.22(045)
JEL: F01; F60; F64; I15

Атаманчук З. А. Розвиток міжнародного туризму в умовах пандемії COVID-19: тенденції та очікування

Метою статті є висвітлення сучасних тенденцій розвитку світового ринку туристичних послуг, обґрунтування специфіки та напрямів динаміки ринкової кон'юнктури в умовах пандемії COVID-19, а також пошук шляхів диверсифікації туристичного продукту з метою мінімізації ризиків значних втрат галузі туризму. У статті акцентовано увагу на проблемах значного спадного тренду туристичної активності на сучасному етапі, викликаного поширенням світом коронавірусу, появу нового штаму якого (2019-nCoV) було підтверджено у грудні 2019 р. в Ухані (Китай). Проаналізовано думки експертів стосовно наслідків інтенсивного поширення вірусу світом, що можуть виявитися не тільки смертельними для людини, але й згубними для світової економіки, а особливо для сфери міжнародного туризму. Визначено тенденції втрат туристичної галузі від COVID-19 та широкомасштабних заходів його стримування на рівні регіонів світу. Обґрунтовано прогнози падіння зайнятості в секторі подорожей і туризму на регіональному рівні. Систематизовано підходи урядів деяких туристично привабливих країн світу до планування відновлення туристичного бізнесу в умовах виходу з карантину. Обґрунтовано доцільність диверсифікації туристичного продукту, що набуває особливої актуальності в умовах сучасних викликів і загроз для міжнародної туристичної діяльності. Доведено, що для України пріоритетною сферою є розвиток сільського туризму, що дозволить вирішити ряд важливих для економіки країни завдань: мінімізувати міграцію населення із сільських територій; забезпечити можливість працевлаштування сільської молоді, етнічних меншин; зменшити бідність; зберегти культурну спадщину.

Ключові слова: туризм, міжнародний туризм, світова туристична індустрія, пандемія, регіони світу, надходження від міжнародного туризму, зайнятість, диверсифікація туристичного продукту, сільський туризм.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-5-94-99>

Рис.: 3. Табл.: 1. Бібл.: 15.

Атаманчук Зорина Асланівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Донецький національний університет імені Василя Стуса (вул. 600-річчя, 21, Вінниця, 21021, Україна)

E-mail: zarinaatamanch@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-6139-1653>

УДК 338.487:616-036.22(045)
JEL: F01; F60; F64; I15

Атаманчук З. А. Развитие международного туризма в условиях пандемии COVID-19: тенденции и ожидания

Целью статьи является освещение современных тенденций развития мирового рынка туристических услуг, обоснование специфики направленной динамики рыночной конъюнктуры в условиях пандемии COVID-19, а также поиск путей диверсификации туристического продукта с целью минимизации рисков значительных потерь отрасли туризма. В статье акцентировано внимание на проблемах значительного нисходящего тренда туристической активности на современном этапе, вызванного распространением по миру коронавируса, появление нового штамма которого (2019-nCoV) было подтверждено в декабре 2019 г. в Ухане (Китай). Проанализированы мнения экспертов относительно последствий интенсивного распространения вируса в мире, которые могут оказаться не только смертельными для человека, но и губительными для мировой экономики, особенно для сферы международного туризма. Определены тенденции потерь туристической отрасли от COVID-19 и широкомасштабных мер по его сдерживанию на уровне регионов мира. Обоснованы прогнозы падения занятости в секторе путешествий и туризма на региональном уровне. Систематизированы подходы правительств некоторых туристически привлекательных стран мира к планированию восстановления туристического бизнеса в условиях выхода из карантина. Обоснована целесообразность диверсификации туристического продукта, что приобретает особую актуальность в условиях современных вызовов и угроз международной туристической деятельности. Доказано, что для Украины приоритетной сферой является развитие сельского туризма, что позволяет решить ряд важных для экономики страны задач: минимизировать миграцию населения из сельских территорий; обеспечить возможность трудоустройства сельской молодежи, этнических меньшинств; уменьшить бедность; сохранить культурное наследие.

Ключевые слова: туризм, международный туризм, мировая туристическая индустрия, пандемия, регионы мира, поступления от международного туризма, занятость, диверсификация туристического продукта, сельский туризм.

Рис.: 3. Табл.: 1. Библ.: 15.

Атаманчук Зорина Асланівна – кандидат экономических наук, доцент кафедры международных экономических отношений, Донецкий национальный университет имени Василя Стуса (ул. 600-летия, 21, Винница, 21021, Украина)

E-mail: zarinaatamanch@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-6139-1653>

UDC 338.487:616-036.22(045)
JEL: F01; F60; F64; I15

Atamanchuk Z. A. The Development of International Tourism in the Context of the COVID-19 Pandemic: Tendencies and Expectations

The article is aimed at highlighting the current tendencies in the global tourism market, substantiating the specifics of market dynamics in the context of the COVID-19 pandemic, and finding ways to diversify the tourism product in order to minimize the risks of significant losses of the tourism industry. The article focuses on the problems of a significant downward trend of tourist activity at the present stage caused by the spread of coronavirus around the world, the emergence of a new strain of which (2019-nCoV) was confirmed in December 2019 in Wuhan (China). The experts' views on the effects of the intense spread of the virus over the world, which can be not only fatal to humans but also harmful to the world economy, especially for the sphere of international tourism, are analyzed. Tendencies in the

losses of tourism industry from COVID-19 and large-scale measures to contain it at the level of the world's regions are defined. The forecasts of a fall in employment in the travel and tourism sector at the regional level are substantiated. The approaches of the governments of some touristic attractive countries of the world to planning the restoration of tourism business in the conditions of lifting the quarantine measures are systematized. The expediency of diversification of the tourism product is substantiated, which takes on a special relevance in the face of modern challenges and threats to the international tourism activities. It is proved that the development of rural tourism is a priority sphere for Ukraine, which allows to solve a number of important problems for the country's economy: minimize the migration of people from rural areas; provide employment opportunities for rural youth, ethnic minorities; reduce poverty; preserve cultural heritage.

Keywords: tourism, international tourism, global tourism industry, pandemic, regions of the world, revenues from international tourism, employment, diversification of tourism product, rural tourism.

Fig.: 3. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 15.

Atamanchuk Zoryna A. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of International Economic Relations, Vasyl' Stus Donetsk National University (21 600-richchia Str., Vinnytsia, 21021, Ukraine)

E-mail: zarinaatamanch@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-6139-1653>

Аля багатьох країн світу пріоритетною сферою економіки визначено саме міжнародний туризм, оскільки він забезпечує левову частку сукупного національного доходу держав і стає напрямом міжнародної спеціалізації [1]. Надходження від туризму становили близько десятої частини у глобальному економічному зростанні. Останніми роками галузь називали навіть його глобальним драйвером, адже вона розвивалася значно швидше, ніж світова економіка загалом [2]. Україна з її вигідним географічним положенням, наявним туристично-рекреаційним потенціалом, історико-культурним спадком також активно інтегрувалася у світову туристичну індустрію, позиціонуючи себе як вагому туристичну дестинацію [1]. Туристична активність на сучасному етапі перервана у зв'язку з поширенням світом коронавірусу, появу нового штаму якого 2019-nCoV було підтверджено у грудні 2019 р. в Ухані (Китай). В умовах невизначеності, викликаної пандемією COVID-19, питання перспектив подальшого розвитку міжнародного туризму набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій стосовно сфери світової туристичної індустрії засвідчив значний інтерес науковців різних галузей до цієї проблематики. Зокрема, серед вітчизняних дослідників, що зробили вагомий внесок у розвиток міжнародного туризму, варто виділити праці: Афанасьєва М., Бочана І., Гальків А., Довгань А., Кифяка В., Корнієнко О., Кучинської І., Ліманського А., Любцевої О., Мальської І., Михайличенко Г., Папіряна Г., Ружковського Я., Осипова Д., Смирнова І., Стойка С. та інших. Питанням світових тенденцій розвитку туризму присвячені роботи зарубіжних науковців: Гуляєва В., Квартального В., Кабушкіна М., Мідлтона В., Шаповала Г. та інших. Разом із тим недостатньо дослідженими залишаються питання оцінки сучасних процесів, що відбуваються на світовому ринку туристичних послуг в умовах сучасних викликів та загроз, зокрема спричинених пандемією COVID-19.

Метою статті є висвітлення сучасних тенденцій розвитку світового ринку туристичних послуг, обґрунтування специфіки та напрямів динаміки ринкової кон'юнктури в умовах пандемії COVID-19,

а також пошук шляхів диверсифікації туристичного продукту з метою мінімізації ризиків значних втрат галузі туризму.

Станом на 16 травня 2020 р. спалах коронавірусної хвороби (COVID-19) був підтверджений приблизно у 210 країнах. Вірусом на той час було заражено 4 649 079 людей у всьому світі (рис. 1), а кількість загиблих становила 309 077 [3]. Україна в цьому антирейтингу знаходиться на 33 місці, межуючи з Польщею, де кількість хворих зафіксована на рівні 18 184 особи, та Індонезією – з кількістю 17 025 осіб.

Нинішній вірус, що інтенсивно поширюється світом, може виявитися не тільки смертельним для людини, але й згубним для світової економіки [4], зокрема для міжнародної туристичної індустрії. Експерти Moody's вважають, що пандемія коронавірусу може стати «чорним лебедем», який спричинить більш серйозний вплив на світову економіку, ніж криза 2008–2009 рр. [5]. Президент Всесвітньої ради з туризму та подорожей (WTTC) Глорія Гевара вважає, що туристична галузь може понести втрати від пандемії в розмірі 22 млрд дол. США, або більше 20 млрд євро. Зроблені нею прогнози базуються на попередніх розрахунках WTTC, проведених спільно з Oxford Economics, що враховують досвід криз у сфері міжнародного туризму минулих років, викликаних епідеміями SARS та H1N1 [6]. Як підкреслюється в оновленому звіті щодо можливого впливу COVID-19 на міжнародний туризм, такі прогнози ґрунтуються виключно на нинішній ситуації, а тому можливі коригування. В організації зазначають, що очікуване 20–30-відсоткове падіння може призвести до зниження надходжень від міжнародного туризму на 300–450 млрд дол. США, що становить майже третину від 1,5 трлн дол. США, отриманих у 2019 р. З огляду на минулі ринкові тенденції це означатиме втрату від 5 до 7 років зростання [7]. Економісти Оксфордського університету підраховали, що збитки для світової економіки від пандемії можуть перевищити обсяг ВВП Індонезії, 16-ої найбільшої економіки світу [6].

Рис. 1. Кількість випадків хворих на коронавірус (COVID-19) у всьому світі станом на 16.05.2020 р., осіб

Джерело: складено за [3].

Азійсько-Тихоокеанський регіон зазнав величезних втрат і продовжує втрачати від COVID-19 та його широкомасштабних заходів стримування. Вплив COVID-19 також можна відчувати по всій Європі та європейській туристичній галузі. У США, новому епіцентрі пандемії, негативні наслідки коронавірусу на туристичну індустрію також зростають з кожним днем. Через заборони відвідування країни для європейських туристів держава лише за березень оцінила втрати в розмірі 3,4 млрд дол. США. Залежно від падіння зайнятості у готельній індустрії США у 2020 р. прогноуються втрати на рівні близько 500 млрд дол. США, а скорочення ро-

бочих місць – на рівні 6,5 млн [3]. Внаслідок пандемії коронавірусу (COVID-19) прогноується, що світовий ринок подорожей і туризму у 2020 р. призведе до втрати 100,8 млн робочих місць у всьому світі (рис. 2).

Згідно з прогнозами, зміна доходів від туристичної галузі та туризму через пандемію коронавірусу (COVID-19) становитиме приблизно 447,4 млрд дол. США у 2020 р. – зменшення приблизно на 34,7% порівняно з попереднім роком. Крім того, це значно нижче, ніж початковий прогноз на 2020 р. – близько 712 млрд дол. США (рис. 3).

Водночас експерти Всесвітньої туристичної організації підкреслюють історичну стійкість туризму

Рис. 2. COVID-19: прогноз падіння зайнятості у секторі подорожей і туризму за регіонами світу, 2020 р., млн робочих місць

Джерело: складено за [3].

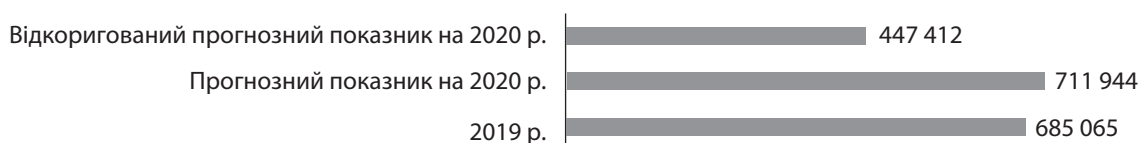

Рис. 3. Прогнозована зміна доходів від туристичної галузі та туризму через пандемію коронавірусу (COVID-19) у всьому світі з 2019 р. по 2020 р., млн дол. США

Джерело: складено за [3].

та його здатність створювати робочі місця після кризових ситуацій, а також наголошують на важливості міжнародного співробітництва та забезпечення того, щоб цей сектор став центральною частиною зусиль з відновлення після пандемії коронавірусу [4].

Підраховуючи збитки, країни, в яких знаходяться провідні курорти світу, почали планувати відновлення туристичного бізнесу на літній сезон. Деякі з них зможуть дозволити туристичні поїздки вже у червні, інші – поки що не готові знімати обмеження, але вживають заходів для підвищення безпеки туристів (табл. 1).

Експерти вважають, що українці нарешті мають можливість переорієнтуватися на внутрішній туристичний ринок: 2020 р. було оголошено Національною туристичною організацією України роком сільського туризму [9].

Певними передумовами для успішного розвитку сільського туризму в Україні є відносно незначний рівень урбанізації території, сприятливі природні умови, низький рівень зайнятості сільського населення, а також збережена традиційна сільська культура та етнічна самобутність [10].

Надання туристичних послуг у сільській місцевості забезпечує передусім соціально-економічні ви-

Таблиця 1

Характерні особливості планування відновлення туристичного бізнесу урядами деяких країн світу в умовах виходу з карантину

Країна	Особливості планування відновлення туристичного бізнесу
Болгарія	На даному етапі реалізуються заходи щодо підвищення якості туристичного продукту. Планується розпочати підготовку до туристичного сезону з 15 червня, активний літній сезон розпочати з 1 липня
Греція	Обмеження на подорожі (за урядовим планом) будуть зняті в середині червня або на початку липня. Греція пропонує ввести для іноземних туристів так званий «паспорт здоров'я» з доказом того, що люди не хвора на COVID-19
Грузія	Внутрішній туризм у країні планують дозволити з 15 червня, а кордони для зовнішніх туристів відкриють з 1 липня. Планується облаштування безпечних коридорів на сухопутних кордонах з країнами-сусідами, а також завдяки двостороннім переговорам з країнами, цікавими для Грузії з точки зору туризму
Єгипет	Влада Єгипту продовжила надзвичайний стан ще на три місяці, щоб перечекаати пік захворюваності коронавірусом і мати можливість відкрити країну в жовтні, на початку традиційного туристичного сезону для цього регіону. Втім, остаточне рішення щодо осінньо-зимового пляжного сезону буде прийматися в серпні залежно від настрою туристів і загрози пандемії
Іспанія	Країна буде закрита для іноземних туристів до 2021 року. Щоб підтримати готельно-ресторанне господарство, транспорт і частину торгівлі, розглядається відкриття морських курортів для громадян Іспанії. Як запобіжна міра нових спалахів хвороби пропонується відправляти людей на відпочинок у напівпорожніх поїздах та літаках, завантажених лише на дві третини. Безпечної дистанції пропонують дотримуватися також у ресторанах та на пляжах
Італія	Через загрозу поширення коронавірусу кордони країни залишаються закритими для туристів до 2021 р.
Кіпр	Кіпр розраховує прийняти своїх перших туристів у липні. Для того, щоб почати приймати людей з тієї чи іншої країни, необхідно буде довести, що цій державі вдалося впоратися з хворобою
Німеччина	Якщо країна відкриє свої кордони влітку, то відвідати її зможуть лише туристи з країн Шенгенської угоди. Для туристів з інших країн Німеччина може відкритися не раніше вересня
Таїланд	Королівство планує на першому етапі залучати «конкретні групи мандрівників по ряду пріоритетних напрямів». Залучатимуть більш заможних туристів, готових на тривалий відпочинок у чотирьох- та п'ятизіркових готелях. Першими відкриються для туристів віддалені острови Таїланду: Самуї та Пангало. Всіх туристів, які прибувають в країну, будуть перевіряти сучасними тест-системами на можливість інфікування. Світова пандемія коронавірусу дозволяє таїландському туризму переформатуватися, змістивши акцент з кількості на якість турпотoku
Туреччина	Внутрішній туризм почнеться в кінці травня. Якщо все буде йти добре, країна відкриється для іноземців з червня. Першими відвідують Туреччину громадяни країн, які краще за всіх справляються з коронавірусом. Запроваджено обов'язкову сертифікацію на відсутність коронавірусу для готелів, ресторанів, транспортних засобів, пам'яток культури, аеропортів та магазинів. Кількість місць у готелях буде скорочено вдвічі, систему all inclusive в новому сезоні відмінять
Франція	Обмеження на подорожі будуть зняті у серпні. Орієнтиром для ймовірного відкриття кордонів стало перенесення на останній місяць літа знакової спортивної події – гонки «Тур де Франс»
Чехія	Туристичні поїздки за кордон до кінця 2020 р. будуть заборонені. Те саме стосується іноземних туристів – передбачається, що їх не пустять до Чехії до кінця року
Швеція	З 19 березня до 15 травня 2020 р. діє тимчасова заборона на в'їзд з усіх країн, крім країн – членів Європейського Союзу. Міністерство закордонних справ Швеції рекомендує не виїжджати за межі країни без крайньої необхідності до 15 червня 2020 р.

Джерело: систематизовано за [8].

годи власникам сільських садиб та іншим мешканцям села, позитивно впливає на розвиток сільських територій [11, с. 245]. Саме з розвитком сільського туризму пов'язані такі перспективи для села, як [12]:

- ✦ диверсифікація економічної діяльності;
- ✦ створення нових робочих місць;
- ✦ додатковий дохід для членів сільських громад з використанням власних можливостей і ресурсів селянського господарства;
- ✦ вирішення демографічної проблеми;
- ✦ відродження традиційної культури, мистецтва і ремесел;
- ✦ збереження екологічного стану та привабливості довкілля внаслідок зниження техногенного виробничого впливу на природні ресурси;
- ✦ подолання просторової та соціальної ізоляції сільського населення;
- ✦ розбудова соціальних мереж і соціального капіталу на селі.

У цілому єдина універсальна концепція сільського туризму відсутня з огляду на існування в різних країнах відмінних традицій, умов і завдань, культурної та історичної складової [13, с. 88], але досить цікавим для України міг би бути приклад розвитку сільських територій за зразком Німеччини, яка сьогодні займає особливе місце на ринку сільського туризму серед європейських країн [13, с. 87].

На початку 1980-х рр. у країні розроблено концепцію розвитку туризму в периферійних регіонах для поширення на туристичному ринку дешевого відпочинку на природі, без використання дорогої інфраструктури та надання комфортних умов проживання. Для німецької моделі характерне проживання та харчування в будинку фермера, а також заняття сільськогосподарською діяльністю. Сільський туризм у Німеччині характеризується високим рівнем якості, широким спектром послуг і професійною системою популяризації та дистрибуції [14]. Важливим є факт існування в країні спеціалізації сільських садиб, згідно з якою вони розподілені на шість категорій, для кожної з яких розроблено спеціальний знак [15, с. 213–214]: *Bauernhof* – селянська/фермерська садиба, *Erlebnishof* – пригодницька садиба, *Fischerhof* – рибна садиба, *Obsthof* – фруктовий садок, *Reiterhof* – кінна садиба та *Winzerhof* – винна садиба. Основною організацією, яка регулює сільський туризм в країні, є Федеральна асоціація відпочинку в сільській садибі Німеччини.

ВИСНОВКИ

Незважаючи на те, що крім розвитку сільського туризму існують й інші пріоритети, всі країни світу визнають його потенціал як засіб диверсифікації туристичного продукту, що набуває особливої актуальності в умовах сучасних викликів і загроз для міжнародного туризму, викликаних пандемією COVID-19.

Становлення повноцінного соціально-економічного середовища сільських територій має бути предметом особливої уваги в програмах регіонального розвитку та загальної аграрної політики України. Розвиток туризму на селі вимагає впровадження міжнародних стандартів, об'єднаних у комплексну систему якості дестинацій, яка функціонально сприятиме підвищенню ефективності обслуговування та управління.

Привабливість сільського туризму для локальної спільноти, для інвесторів, його конкурентоздатність порівняно з іншими видами діяльності залежатимуть від трансформаційних змін середовища функціонування ринку в напрямку впровадження технологізації та інформатизації розвитку сільських територій; доступності для громадян переваг і можливостей цифрових технологій під час подорожей; розвитку цифрового туристичного підприємництва, що дозволить відкрити нові можливості для держави, суспільства, громадян.

Подальші дослідження слід зосередити на питаннях екологізації туристичної діяльності як важливої складової забезпечення сталого розвитку країн світу. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Атаманчук З. А. Глобальні тенденції розвитку міжнародного туризму в структурі світового ринку послуг. *Бізнес Інформ*. 2020. № 4. С. 21–27.
2. Зануда А. Коронавірус: скільки втрачає туризм // BBC. NEWS. Україна. 16.03.2020. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-51870285>
3. Forecasted change in revenue from the travel and tourism industry due to the coronavirus (COVID-19) pandemic worldwide from 2019 to 2020 // Statista. URL: <https://www.statista.com/forecasts/1103426/covid-19-revenue-travel-tourism-industry-forecast>
4. Коронавірус і світова економіка: які наслідки матиме епідемія // Радіо Свобода. 06.02.2020. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/koronavirus-i-svitova-ekonomika/30420833.html>
5. «Черный лебедь». В Moody's оценили вред коронавируса для мировой экономики // Новое время. Бизнес. 31.01.2020. URL: <https://nv.ua/biz/economics/koronavirus-v-kitae-v-moody-s-ocenili-vred-koronavirusa-dlya-mirovoy-ekonomiki-novostimira-50067596.html> (дата звернення: 13.04.2020).
6. World Travel & Tourism Council. URL: <https://www.wttc.org/>
7. Коронавірус коштуватиме туризму до семи років зростання – UNWTO // Укрінформ. 30.03.2020. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2908241-koronavirus-kostuvatime-turizmu-do-7-rokiv-zrostanna-unwto.html>
8. Смагіна А. Відпустка в умовах COVID-19. Як тепер виглядатиме туризм в різних країнах // Рубрика. 02.05.2020. URL: <https://rubryka.com/article/turyzm-na-karantyni/>

9. 2020 рік оголошено роком сільського туризму в Україні // УНІАН. 09.01.2020. URL: <https://www.unian.ua/tourism/news/10823348-2020-rik-ogolosheno-rokom-silskogo-turizmu-v-ukrajini.html>
10. Атаманчук З. А. Туризм сільських територій в Україні та світі: базові поняття, тенденції та перспективи. *Збірник наукових праць Донецького державного університету управління. Серія «Економіка»*. 2019. Т. XX. Вип. 311. URL: <https://dsum.edu.ua/fahovevydannya-zbirnyk-naukovykh-prats/>
11. Кудла Н. С. Значення сільського туризму у соціально-економічному розвитку сільських територій // Стратегія розвитку туризму у XXI столітті у контексті сталого розвитку : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 31 березня 2016 р.). Львів : ЛІЕТ, 2016. С. 244–251.
12. Сільський зелений туризм як фактор сільського розвитку : рекомендації «круглого столу» (Опішня – Диканька Полтавська область, 15–16 серпня 2015 р.). URL: <https://www.greentour.com.ua/english/node/385>
13. Атаманчук З. А. Перспективи розвитку агротуризму в умовах цифровізації економіки // Конкурентні стратегії національних виробників агропромислової продукції у сучасній парадигмі глобального економічного середовища : монографія / за заг. ред. Т. В. Орехової та ін. Вінниця : ДонНУ, 2019. 144 с.
14. Кудла Н. Є. Сільський туризм: основи підприємництва та гостинності : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2015. 152 с.
15. Дорощ Ю. С. Досвід організації сільського туризму в країнах Європи (на прикладі Німеччини) // Стратегія розвитку туризму у XXI столітті у контексті сталого розвитку : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 31 березня 2016 р.). Львів : ЛІЕТ, 2016. С. 212–219.

REFERENCES

- Atamanchuk, Z. A. "Hlobalni tendentsii rozvytku mizhnarodnoho turyzmu v strukturі svitovoho rynku posluh" [Global Trends of the International Tourism Development in the Structure of the World Market of Services]. *Biznes Inform*, no. 4 (2020): 21-27.
- Atamanchuk, Z. A. "Perspektyvy rozvytku ahroturyzmu v umovakh tsyvrovizatsii ekonomiky" [Prospects for the Development of Agritourism in the Context of Digitalization of the Economy]. In *Konkurentni stratehii natsionalnykh vyrobnykiv ahropromyslovoi produktsii u suchasniy paradyhmi hlobalnoho ekonomichnoho seredovyscha*. Vinnytsia: DonNU, 2019.
- Atamanchuk, Z. A. "Turyzm silskykh terytorii v Ukraini ta sviti: bazovi poniattia, tendentsii ta perspektyvy" [Rural Tourism in Ukraine and the World: Basic Concepts, Trends and Prospects]. *Zbirnyk naukovykh prats Donetskoho derzhavnogo universytetu upravlinnia. Seriya «Ekononika»*. 2019. <https://dsum.edu.ua/fahovevydannya-zbirnyk-naukovykh-prats/>
- "«Chernyy lebed». V Moody's otsenili vred koronavirusa dlya mirovoy ekonomiki" ["Black Swan". Moody's Has Evaluated the Impact of Coronavirus on the Global Economy]. *Novoye vremya. Biznes*. 31.01.2020. <https://nv.ua/biz/economics/koronavirus-v-kitae-v-moody-s-ocenili-vred-koronavirusa-dlya-mirovoy-ekonomiki-novosti-mira-50067596.html>
- Dorosh, Yu. S. "Dosvid orhanizatsii silskoho turyzmu v krainakh Yevropy (na prykladi Nimechchyny)" [Experience in Organizing Rural Tourism in European Countries (on the Example of Germany)]. *Stratehiia rozvytku turyzmu u XXI stolitti u konteksti staloho rozvytku*. Lviv: LIET, 2016. 212-219.
- "Forecasted change in revenue from the travel and tourism industry due to the coronavirus (COVID-19) pandemic worldwide from 2019 to 2020". Statista. <https://www.statista.com/forecasts/1103426/covid-19-revenue-travel-tourism-industry-forecast>
- "Koronavirus i svitova ekonomika: yaki naslidky matyme epidemii" [Coronavirus and the World Economy: What Will Be the Consequences of the Epidemic]. *Radio Svoboda*. 06.02.2020. <https://www.radiosvoboda.org/a/koronavirus-i-svitova-ekonomika/30420833.html>
- "Koronavirus koshtuvatyme turyzmu do semy rokov zrostannia – UNWTO" [Coronavirus Will Cost tourism up to Seven Years of Growth – UNWTO]. *Ukrinform*. 30.03.2020. <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2908241-koronavirus-koshtuvatime-turizmu-do-7-rokiv-zrostanna-unwto.html>
- Kudla, N. S. "Znachennia silskoho turyzmu u sotsialno-ekonomichnomu rozvytku silskykh terytorii" [The Importance of Rural Tourism in the Socio-Economic Development of Rural Areas]. *Stratehiia rozvytku turyzmu u XXI stolitti u konteksti staloho rozvytku*. Lviv: LIET, 2016. 244-251.
- Kudla, N. Ye. *Silskyi turyzm: osnovy pidpriemnytstva ta hostynnosti* [Rural Tourism: Basics of Entrepreneurship and Hospitality]. Kyiv: Tsentrv navchalnoi literatury, 2015.
- "Silskyi zelenyi turyzm yak faktor silskoho rozvytku : rekomendatsii «kruhloho stolu» (Opishnia – Dykanka Poltavaska oblast, 15-16 serpnia 2015 r.)" [Rural Green Tourism as a Factor of Rural Development: Recommendations of the "Round Table" (Opishnia – Dykanka Poltava Region, August 15-16, 2015)]. <https://www.greentour.com.ua/english/node/385>
- Smahina, A. "Vidpustka v umovakh COVID-19. Yak teper vyhladatyme turyzm v riznykh krainakh" [Vacation in the Conditions of COVID-19. What Will Tourism Look Like in Different Countries Now?]. *Rubryka*. 02.05.2020. <https://rubryka.com/article/turyzm-na-karantyni/>
- World Travel & Tourism Council. <https://www.wttc.org/>
- Zanuda, A. "Koronavirus: skilky vtrachaie turyzm" [Coronavirus: How Much Tourism Is Losing]. *BBC. NEWS. Ukraina*. 16.03.2020. <https://www.bbc.com/ukrainian/features-51870285>
- "2020 rik oholosheno rokom silskoho turyzmu v Ukraini" [2020 Has Been Declared the Year of Rural Tourism in Ukraine]. UNIAN. 09.01.2020. <https://www.unian.ua/tourism/news/10823348-2020-rik-ogolosheno-rokom-silskogo-turizmu-v-ukrajini.html>